Rèn luyện phẩm chất chính trị nhà báo hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh và chủ trương của Đảng

TS NGUYỄN THÙY VÂN ANH
Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Email: ntvananhptth@gmail.com.

Nhận ngày 8 tháng 10 năm 2021; chấp nhận đăng tháng 03 năm 2022.

Tóm tắt: *Chủ tịch Hồ Chí Minh là lãnh tụ chính trị, nhà văn hóa kiệt xuất, nhà báo vĩ đại. Tư tưởng của Người về phẩm chất chính trị của nhà báo là bộ phận trong di sản tư tưởng báo chí của Người. Hiện nay, các lực lượng thù địch và cơ hội chính trị lợi dụng sự phát triển của công nghệ truyền thông, đẩy mạnh xuyên tạc, chống phá Đảng, Nhà nước ta bằng những chiêu trò mới, thâm độc, nguy hiểm hơn. Việc rèn luyện phẩm chất chính trị nhà báo hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh là rất cần thiết, góp phần thực hiện chủ trương của Đại hội lần thứ XIII của Đảng "xây dựng nền báo chí, truyền thông chuyên nghiệp, nhân văn và hiện đại".*
Từ khóa: *Hồ Chí Minh; nền tảng; báo chí; chính trị; tư tưởng; Đảng Cộng sản Việt Nam.*

Abstract: *President Ho Chi Minh is an outstanding political leader, a great cultural figure and a journalist. His journalistic ideological legacy includes his views on journalists' political qualities. Currently, hostile forces and political opportunists are taking advantage of advances in communication technology to promote the distortion and opposition to the Party and State with new, more malicious and dangerous tricks. It is crucial to train political qualities for journalists based on Ho Chi Minh's ideology, as it contributes to accomplishing the 13th Party Congress's goal of "building a professional, modern and humane journalism and communication system".*
Keywords: : *Ho Chi Minh; foundation; journalism; politics; ideology; Communist Party of Vietnam.*

1. Chủ tịch Hồ Chí Minh là lãnh tụ chính trị, nhà văn hóa kiệt xuất, nhà báo vĩ đại. Tư tưởng của Người gồm hệ thống những vấn đề lý luận cơ bản về cách mạng Việt Nam, trong đó có tư tưởng về báo chí cách mạng. Tư tưởng về phẩm chất chính trị của nhà báo là một trong di sản đó của Người. Tư tưởng Hồ Chí Minh về phẩm chất chính trị của nhà báo thể hiện ở các đặc trưng:

Trước hết, nhà báo là chiến sĩ cách mạng, " Cây bút, trang giấy là vũ khí sắc bén của họ"[1]. Báo chí cách mạng là "*tiếng nói của Đảng, Nhà nước và diễn đàn của nhân dân*". Bởi vậy, nhà báo phải cần có lập trường chính trị vững chắc, nắm vững đường lối và tuyệt đối trung thành với Đảng, với sự nghiệp cách mạng, đảm bảo lợi ích của Đảng, của nhân dân, tuân thủ pháp luật của Nhà nước, vì độc lập dân tộc gắn với chủ nghĩa xã hội để tạo ra mỗi bài báo là một "*tờ hịch cách mạng*" phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng. Nhà báo là chiến sĩ xung kích, là nhà văn hóa vì nhân dân, phục vụ nhân dân, là người tuyên truyền tập thể, cổ vũ tập thể, đi tiên phong trên mặt trận tư tưởng của Đảng nên tất cả những người làm báo phải có PCCT kiên định. Nhà báo nắm vững đường lối chính trị thì mới sáng tạo ra tác phẩm báo chí định hướng đúng, tuyên truyền, giáo dục công chúng đúng. Phẩm chất

chính trị là yếu tố hàng đầu của nhà báo cách mạng, là cái làm nên đặc trưng cơ bản của chất lượng sản phẩm báo chí cách mạng.

Thứ hai, nhà báo xác định trách nhiệm phục vụ nhân dân, tuyên truyền giải thích đường lối, chính sách của Đảng và Chính phủ, "đem một việc gì đó nói cho dân hiểu, dân nhớ, dân theo, dân làm"; phổ biến những tấm gương tốt có giá trị "hơn một trăm bài diễn văn, tuyên truyền". "Lấy gương tốt trong quần chúng nhân dân và cán bộ đảng viên để giáo dục lẫn nhau còn là một phương pháp lấy quần chúng giáo dục quần chúng rất sinh động và có sức thuyết phục rất lớn"[2].

Thứ ba, nhà báo là một nhà chính trị, cần giữ vững ý chí chiến đấu, thường xuyên biểu dương, cổ vũ những cái hay, cái tốt. Theo tư tưởng của Người dạy, ngòi bút của các nhà báo cũng là những vũ khí sắc bén trong sự nghiệp phò chính, trừ tà. Việc "phò chính", tức bảo vệ chính nghĩa, nói lên sự thật, đồng hành với lẽ phải, việc "trừ tà", tức lên án cái xấu cái ác, chống lại sự phi nghĩa. Muốn phân biệt được đâu là "chính" đâu là "tà" phải dựa vào dân, phụng sự nhân dân, phải dựa vào lợi ích quốc gia, phụng sự Tổ quốc. Đây là cuộc đấu tranh vô cùng cam go và dai dẳng, nhiều khi nó diễn ra ngay trong lòng nhà báo, chỉ có người có bản lĩnh chính trị vững vàng mới chiến thắng.

Thứ tư, phẩm chất chính trị của nhà báo luôn gắn với phẩm chất đạo đức cách mạng: trung với nước, hiếu với dân; hết lòng thương yêu con người, tận tụy phục vụ nhân dân; cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Nhà báo luôn nêu cao tình đoàn kết, thân ái, giúp đỡ chân thành, hợp tác và học hỏi lẫn nhau; cùng trau dồi kiến thức, có chí tự phê bình và phê bình với tinh thần thành khẩn, xây dựng "trị bệnh cứu người". Chủ tịch Hồ Chí Minh thường nhắc nhở nhà báo phải luôn luôn có thái độ cầu thị nghiêm túc, trung thực thật thà tự phê bình và hoan nghênh người khác phê bình mình; có như vậy mới tiến bộ được.

Thứ năm, phẩm chất chính trị của nhà báo luôn gắn với tư duy nhạy bén, phát hiện vấn đề có tính thời sự, năng lực diễn đạt độc lập. Cách viết của nhà báo phải đơn giản, dễ hiểu, ngôn ngữ phải trong sáng, "Nội dung của các bài báo phải giản đơn, dễ hiểu, phổ thông, thiết thực, hoạt bát"[3]. Sự cẩn thận về hình thức, nội dung và cách viết giữ bí mật thể hiện trách nhiệm và bản lĩnh chính trị của nhà báo. Nhà báo nếu chưa điều tra, chưa nghiên cứu, chưa biết rõ, chớ nói, chớ viết; trước khi nói, phải nghĩ cho chín, phải sắp đặt cẩn thận, chớ ba hoa, dài dòng, cầu kỳ, chơi chữ… Nhà báo muốn tiến bộ cần phải nghiên cứu, học tập, tích lũy kiến thức nhiều mặt, "Muốn tiến bộ, muốn viết hay, thì phải cố gắng học hỏi, ra công rèn luyện..."[4]. Nhà báo không chịu học hỏi thì không thể tiến bộ, thậm chí lạc hậu, tự mình từ bỏ nghề nghiệp. Học để sửa chữa tư tưởng, học để tu dưỡng đạo đức cách mạng, học để tin vào đoàn thể, vào nhân dân, vào tương lai của dân tộc và tương lai của cách mạng, "học để hành"; "học để làm việc". Tư tưởng Hồ Chí Minh về phẩm chất chính trị của nhà báo là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hoạt động Đảng, Nhà nước "*Xây dựng nền báo chí, truyền thông chuyên nghiệp, nhân văn và hiện đại*"[5].

2. Trong thời gian qua, các nhà báo Việt Nam đã giữ vững phẩm chất chính trị, khẳng định vai trò chủ đạo của chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương của Đảng trong đời sống tinh thần của xã hội; góp phần quan trọng vào những thành tựu to lớn và có ý nghĩa lịch sử của hơn 35 năm đổi mới. Trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, lý luận chính trị, ngoại ngữ, tin học của đội ngũ nhà báo được nâng lên. Trước những diễn biến phức tạp của tình hình dịch bệnh Covid, các nhà báo đã có mặt trên khắp các mặt trận, thông tin nhanh chóng, rộng khắp trong nước, thế giới, góp phần không nhỏ trong thực hiện mục tiêu kép, vừa việc phòng,

chống dịch Covid-19, vừa phát triển kinh tế đất nước. "*Việc phê phán, đấu tranh, đẩy lùi cái xấu, cái ác, cái lạc hậu, chống các quan điểm, hành vi sai trái gây hại đến văn hoá, lối sống con người được chú trọng*"[6]. Các nhà báo đã thường xuyên, liên tục, cung cấp thông tin chính xác, đầy đủ diễn biến tình hình dịch bệnh; tuyên truyền tập thể, cá nhân điển hình, lan tỏa hình ảnh "Bộ đội cụ Hồ" trực tiếp làm nhiệm vụ ở khu cách ly, khử khuẩn ở các khu vực bị lây nhiễm, trên tuyến biên giới. Nhiều nhà báo đi tiên phong trong thông tin, tuyên truyền kịp thời về các hoạt động phòng, chống, khắc phục hậu quả thiên tai, tìm kiếm, cứu nạn, kiên quyết đấu tranh phản bác quan điểm sai trái, thù địch, xuyên tạc, chống phá Đảng, Nhà nước…

Tuy nhiên, vẫn còn những nhà báo chưa đáp ứng được nhu cầu phát triển báo chí trong thời kỳ mới; chưa tích cực học tập nâng cao trình độ tác nghiệp báo chí đa phương tiện, nâng cao trình độ ngoại ngữ, còn hạn chế trong tuyên truyền đối ngoại, giới thiệu, quảng bá văn hoá Việt Nam ra nước ngoài và tiếp nhận tinh hoa văn hoá nhân loại. Trình độ khai thác, sử dụng công nghệ thông tin mạng, đưa tin nhanh, đúng, chính xác của không ít nhà báo còn hạn chế nên còn lúng túng trong đấu tranh chống sự xuyên tạc trên không gian mạng. Nhiều nhà báo thiếu những luận cứ, luận điểm thuyết phục trong đấu tranh, thiếu chủ động, chưa quyết liệt trong phản bác các quan điểm sai trái, thù địch. Có nhà báo còn né tránh những vấn đề bức xúc, nổi cộm trong xã hội, để các thế lực thù địch, phản động lợi dụng chống phá, ảnh hưởng đến niềm tin của cán bộ, đảng viên và nhân dân vào Đảng, chế độ...

3. Trong bối cảnh phát triển bùng nổ của Internet hiện nay, các mạng xã hội toàn cầu và những vấn đề nảy sinh từ mặt trái của kinh tế thị trường; các thế lực thù địch, phản động có những chiêu thức, thủ đoạn mới chống phá Đảng, Nhà nước ta. Để rèn luyện PCCT, nhà báo hiện nay cần"cố gắng trau dồi tư tưởng, nghiệp vụ và văn hóa; chú trọng học tập chính trị để nắm vững chủ trương, chính sách của Đảng và Chính phủ; đi sâu vào thực tế, đi sâu vào quần chúng lao động"[7]. Nhà báo cần có Tâm (say mê, có đạo đức nghề nghiệp), có Tầm (nhạy bén, thích ứng thời đại 4.0), có Tín (trung thực), có Tài (trí tuệ sáng tạo, kỹ thuật viết).

Một là, thấm nhuần chủ trương của Đảng: "Xây dựng nền báo chí, truyền thông chuyên nghiệp, nhân văn và hiện đại", mỗi nhà báo cần rèn luyện PCCT, học tập, quán triệt lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, nghiêm túc thực hiện "Quy định đạo đức nghề nghiệp của người làm báo": Luôn trung thành với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN dưới sự lãnh đạo của Đảng; vì lợi ích của đất nước, vì hạnh phúc của nhân dân; góp phần nâng cao uy tín, vị thế Việt Nam trên trường quốc tế. Mỗi nhà báo là tấm gương sáng trong thực hiện Hiến pháp, Luật Báo chí, Luật Bản quyền và các quy định của pháp luật. Thực hiện đúng tôn chỉ, mục đích; nội quy, quy chế của cơ quan báo chí nơi công tác. Hành nghề trung thực, khách quan, công tâm, không vụ lợi. Bảo vệ công lý và lẽ phải. Không làm sai lệch, xuyên tạc, che giấu sự thật, gây chia rẽ, kích động xã hội, phá hoại khối đại đoàn kết toàn dân tộc và tình đoàn kết, hữu nghị giữa các quốc gia, dân tộc... Thực hiện những quy định trên cũng là bổn phận và nguyên tắc hành nghề, là lương tâm và trách nhiệm của người làm báo.

Hai là, nhà báo cần không ngừng rèn luyện chuyên môn, nghiệp vụ, có năng lực làm báo hiện đại, góp phần xây dựng nền báo chí, truyền thông chuyên nghiệp; nâng cao chất lượng tư tưởng, tính hấp dẫn, mở rộng đối tượng độc giả. Nhà báo hiện nay cần có tư duy đổi mới, phương pháp hoạt động sáng tạo, trang bị cho mình kiến thức, kỹ năng, công nghệ làm báo đa phương tiện, tạo ra nhiều hơn những tác phẩm có chất lượng, hấp dẫn, định hướng dư luận đúng đắn,

kịp thời, nhất là với những vấn đề bức xúc, nhạy cảm, những quyết định có tác động lớn với xã hội. Rèn luyện PCCT nhà báo chân chính cần thấm nhuần "cần một xã hội nhân ái, đoàn kết, tương trợ lẫn nhau, hướng tới các giá trị tiến bộ, nhân văn, chứ không phải cạnh tranh bất công, "cá lớn nuốt cá bé" vì lợi ích vị kỷ của một số ít cá nhân và các phe nhóm"[8]. Báo chí vừa góp phần bảo đảm công bằng, phát triển và tiến bộ xã hội, bảo vệ lợi ích chính đáng và hạnh phúc của số đông nhân dân và lợi ích của đất nước, vừa hướng tới sự chia sẻ tình cảm với những con người có hoàn cảnh éo le, bất hạnh. Nhà báo cần nắm bắt và ứng dụng kịp thời tiến bộ khoa học - công nghệ, mở rộng hợp tác quốc tế để tiếp cận, tiếp thu có chọn lọc cách làm báo hiện đại, hấp dẫn với độc giả. Nhà báo hiện nay phải giỏi tương tác, chọn lọc, kiểm chứng mạng xã hội, qua đó mà dẫn dắt, định hướng dư luận xã hội bằng thông tin chủ đạo, chính thống những vấn đề xã hội đang quan tâm.

Ba là, mỗi nhà báo cần luôn tu dưỡng phẩm chất đạo đức cách mạng, thực hiện tốt "10 điều quy định đạo đức nghề nghiệp người làm báo"; có trách nhiệm xã hội, trách nhiệm công dân đối với tác phẩm, sản phẩm của mình. "Tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; coi đó là công việc thường xuyên của các tổ chức đảng, các cấp chính quyền, các tổ chức chính trị - xã hội, địa phương, đơn vị gắn với chống suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống và những biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ. Báo chí cổ vũ nhân tố mới dẫn tới phong trào cách mạng sâu rộng; cổ vũ nói đi đôi với làm; lý luận phải gắn với thực tiễn; cổ vũ nhân tố mới phải dẫn tới phong trào hành động cách mạng sâu rộng. Báo chí phải viết cho hay, cho chân thật và hùng hồn, nhất là tấm gương tốt. Nêu gương người tốt, việc tốt là cách làm tốt nhất, có tác dụng nhiều nhất. "Lấy gương người tốt, việc tốt để hàng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới"[9]. Nhà báo có bản lĩnh, dũng cảm, tỉnh táo, tâm huyết, dám có mặt ở những lĩnh vực nóng bỏng của cuộc sống để khám phá sự thật, chuyển tải kịp thời, có định hướng cho công chúng. Mỗi nhà báo cần rèn luyện cách nắm vững đối tượng, mục đích, nội dung tác phẩm. Mỗi bài viết phải bắt nguồn từ thực tế cuộc sống với những con số, những sự kiện đã được xem xét kiểm tra, chọn lọc viết có sách, mách có chứng, có địa điểm, thời gian cụ thể, viết phải thiết thực. Nhà báo cần chịu khó, chịu khổ, biết lắng nghe ý kiến cán bộ, chiến sĩ, đồng bào để lấy tài liệu mà viết. Phải hỏi nhân dân, đi đến nơi xảy ra sự kiện, phải xem sách vở trong nước, nước ngoài, ghi những gì đã nghe, đã thấy, đã hỏi, đã đọc được. Cần sử dụng ngôn ngữ dân tộc, đơn giản, chính xác, ngắn gọn, phù hợp với đối tượng khi viết báo. Cần rèn luyện lối viết ngắn gọn, ít chữ, ít mệnh đề, đặt câu đơn giản để người đọc dễ hiểu. Có thể đệm thơ ca, hò vè, ca dao, tục ngữ vào bài báo, làm nổi tính dân tộc Việt Nam. Cách đặt tiêu đề bài báo phải ngắn gọn, toát ra nội dung chính nhưng hấp dẫn người đọc. Bố cục bài báo cần rõ ràng, nội dung thiết thực, ngôn ngữ "trong sáng - giản dị - dễ hiểu".

Bốn là, nhà báo cần đi tiên phong, "kiên quyết đấu tranh, loại bỏ các sản phẩm, thông tin độc hại, xuyên tạc, phản động, ảnh hưởng xấu đến ổn định chính trị - xã hội, thuần phong mỹ tục"[10]. Trước mắt, thực hiện tốt Kết luận của Ban Bí thư khóa XII Về tăng cường chỉ đạo, quản lý, phát huy vai trò của báo chí, xuất bản trong việc ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ; Nghị quyết số 35-NQ/TW của Bộ Chính trị khoá XII (10.2018) Về tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới; Luật An ninh

truyền thông, Luật An toàn thông tin mạng; các Nghị định về quản lý, cung cấp, sử dụng dịch vụ Internet và thông tin trên mạng và nhiều điều khoản liên quan đến an ninh truyền thông trong các bộ luật khác. Nhà báo phải đi đầu và kiên quyết đấu tranh với các cá nhân lưu trữ, cung cấp, đăng tải, phát tán thông tin giả mạo, sai sự thật, xuyên tạc, vu khống, nói xấu, kích động, chống phá Đảng, Nhà nước ta trên mạng xã hội.

Chủ động yêu cầu các cơ quan chức năng kịp thời cung cấp thông tin chính thức về luận điệu của kẻ thù để viết bài, chủ động "ra tay trước", phản bác lại luận điệu phản động, xuyên tạc. Mỗi nhà báo cần được bồi dưỡng nghiệp vụ, cập nhật nội dung, phương pháp, trang bị phương tiện, công nghệ đấu tranh trên không gian mạng. Chủ động bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch; chủ động tham gia đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, những biểu hiện suy thoái về tư tưởng, đạo đức, lối sống, góp phần giữ vững ổn định chính trị - xã hội, tạo môi trường thuận lợi để phát triển đất nước.

Năm là, kiên quyết đấu tranh, loại bỏ các sản phẩm, thông tin độc hại, xuyên tạc, phản động, ảnh hưởng xấu đến ổn định chính trị - xã hội, thuần phong mỹ tục của dân tộc. Nhà báo phải đi đầu và kiên quyết đấu tranh, loại bỏ, ngăn chặn các nhà mạng, cơ quan chủ quản báo chí, trang thông tin điện tử... và các cá nhân lưu trữ, cung cấp, đăng tải, phát tán thông tin giả mạo, sai sự thật, xuyên tạc, vu khống, nói xấu, kích động, chống phá Đảng, nhà nước ta trên Internet, mạng xã hội. Nhà báo cần chủ động "ra tay trước" trong tuyên truyền, phản bác lại luận điệu phản động, xuyên tạc. Tăng cường đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ, cập nhật nội dung, phương pháp, trang bị phương tiện, công nghệ đấu tranh trên không gian mạng. Phát huy tốt vai trò của các nhà báo tác chiến trên không gian mạng, để phòng ngừa, nhận diện, phát hiện, ngăn chặn, xử lý và gỡ bỏ thông tin xấu độc, những dịch vụ, hành vi vi phạm pháp luật, đe doạ an ninh quốc gia, an ninh mạng, gây mất an ninh trật tự, an toàn xã hội, phương hại đến quyền và lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân. Chủ động tham gia đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, những biểu hiện suy thoái về tư tưởng, đạo đức, lối sống; tích cực đấu tranh phản bác những luận điệu xuyên tạc, sai trái của các thế lực thù địch, phản động, góp phần giữ vững ổn định chính trị - xã hội, tạo môi trường thuận lợi để phát triển đất nước. Xây dựng đội ngũ nhà báo chuyên nghiệp, nhân văn, hiện đại chính là xây dựng, củng cố công cụ hữu hiệu nhất trong công tác tư tưởng của Đảng nhằm giáo dục chính trị, tư tưởng, nâng cao trình độ văn hóa và nhận thức chính trị cho nhân dân, động viên, cổ vũ nhân dân hành động, là vũ khí sắc bén của Đảng trong cuộc đấu tranh chống các âm mưu thù địch, phá hoại của kẻ thù, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, bảo vệ nhân dân trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc./.

(1) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. CTQG, H., T.13, tr.466.

(2) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. CTQG, H., T.15, tr.665.

(3) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb.CTQG, H., T.6, tr.102.

(4) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. CTQG, H., T.13, tr.465.

(5) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021): *Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII của Đảng,* Nxb. CTQG, ST, H., tr.146.

(6) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021): *Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII của Đảng*, Nxb. CTQG, ST, H., tr.65.

(7) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. CTQG, H., T.13, tr.466.

(8) Nguyễn Phú Trọng: *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam.* www.xaydungdang.org.vn › Home › thoisu.

(9) Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, T.12, tr 558.

(10) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021): *Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII của Đảng,* Nxb. CTQG, ST, H., tr.146.